

**Uchwała nr XI/56/2016
Rady Gminy Cisna
z dnia 29 lutego 2016 r.**

**w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1515, z późn. zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.)

**Rada Gminy Cisna
uchwala, co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Cisna.

§ 3

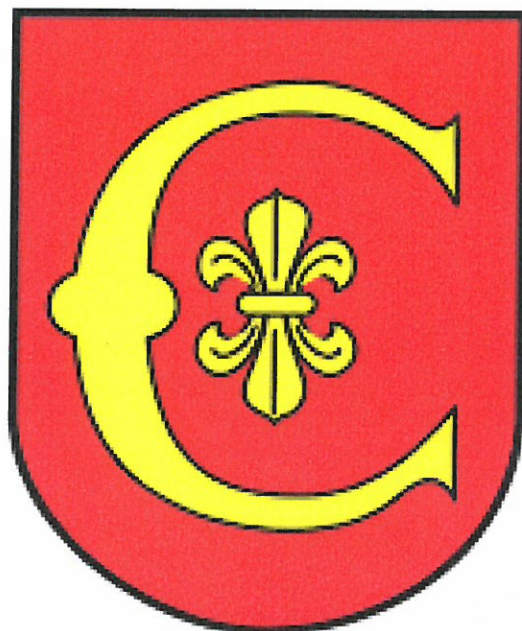
1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.
2. Uchwała podlega ogłoszeniu w miejscach zwyczajowo przyjętych, w tym na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Cisnej.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Cisna
Mirosław Nadolny

**RADA GMINY
CISNA**

*Załącznik nr 1
do Uchwały nr XI/56/2016 Rady Gminy Cisna
z dnia 29 lutego 2016 r.*

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2016 – 2020**

Spis treści

<u>I. WSTĘP</u>	3
<u>II. PODSTAWY TEORETYCZNE DOTYCZĄCE ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ</u>	4
<u>III. PODSTAWA PRAWNA</u>	5
<u>IV. ANALIZA SWOT ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE CISNA</u>	5
<u>V. CELE PROGRAMU</u>	6
<u>VI. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE CISNA</u>	8
<u>VII. ADRESACI PROGRAMU</u>	8
<u>VIII. REALIZATORZY PROGRAMU</u>	8
<u>IX. OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU</u>	9
<u>X. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU</u>	9
<u>XI. MONITOROWANIE</u>	9
<u>XII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</u>	10
<u>XIII. ZAKOŃCZENIE</u>	10

I. WSTĘP

Rodzina jest podstawową i niezastąpioną grupą społeczną, jedynym i niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, system wartości, poglądy oraz styl życia. Rodzice i opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić. Najczęściej ofiarami różnych form przemocy padają dzieci, osoby okresowo lub trwale niedołączone ze względu na starość czy chorobę oraz kobiety, chociaż ich zależność nie jest tak oczywista jak w przypadku dziecka czy osoby niedołączonej.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Przemoc w rodzinie, inaczej zwana przemocą domową, to nie tylko przemoc fizyczna, ale także psychiczna, seksualna, ekonomiczna, czy zaniedbanie. Występuje zarówno w rodzinach z tzw. marginesu społecznego, jak i w rodzinach dobrze sytuowanych, uważanych za „normalne”.

Zgodnie z Preambułą ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności.

Opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wynika z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie, z którym do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

II. PODSTAWY TEORETYCZNE DOTYCZĄCE ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc, jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członka rodziny lub także innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej; w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”

Rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia;
2. **Przemoc seksualna** – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności;
3. **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu;
4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy;
5. **Zaniedbanie** – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Cykle przemocy:

1. **Faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe,
2. **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych,
3. **Faza miodowego miesiąca** – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprasza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej.

Cechy przemocy:

1. Jest intencjonalna,
2. Jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
3. W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą - ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy,
4. Narusza prawa i dobra osobiste,
5. Sprawca wykorzystuje przewagę siły - narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),

6. Powoduje cierpienie i ból,
7. Sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

III. PODSTAWA PRAWNA

Program realizowany będzie w oparciu o następujące przepisy:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 ze zm.),
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 ze zm.),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.),
4. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – Uchwała nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2010 (M. P. z 2014, poz. 445),
5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.),
6. Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz. 2082 z późn. zm.),
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245 z późn. zm.),

Według polskich regulacji prawnych przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego, które jest ścigane z urzędu.

IV. ANALIZA SWOT ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE CISNA

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie umożliwiły sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Cisna.

Mocne strony:

- kampanie społeczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne;
- zjawisko nagłaśniane przez media;
- funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie w Gminie Cisna;
- znajomość środowiska;
- współpraca służb.

Słabe strony:

- zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości;
- niepełna diagnoza potrzeb w zakresie problemu przemocy domowej;
- brak specjalistów do pracy z rodziną;
- małe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Szanse:

- zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową;
- stale kształcąca się kadra służb działających na rzecz rodzin.

Zagrożenia:

- bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów;
- brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy;
- poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc.

V. CELE PROGRAMU**CEL GŁÓWNY**

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy oraz zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

CELE SZCZEGÓŁOWE***1. Koordynacja działań pomocowych lokalnych podmiotów*****Zadania:**

1. W ramach utworzonego Zespołu Interdyscyplinarnego szybkie i skuteczne podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz

- zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowanie i realizacja działań pomocowych oraz opracowanie adekwatnych zasad postępowania;
2. Kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy;
 3. Wypracowanie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie adekwatnych zasad postępowania;
 4. Kierowanie ofiar i sprawców przemocy do odpowiednich specjalistów;
 5. Prowadzenie procedur „Niebieska karta”;
 6. Występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
- 2. *Systematyczna edukacja środowiska lokalnego w celu podniesienia społecznej świadomości i wrażliwości na temat zjawiska przemocy w rodzinie***

Zadania:

1. Udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym;
 2. Ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy;
 3. Rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy;
 4. Rozpowszechnianie w lokalnym środowisku informacji o programach korekcyjno - edukacyjnych.
- 3. *Systematyczna edukacja przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie***

Zadania:

1. Gromadzenie informacji dotyczących potrzeb szkoleniowych w sprawie zjawiska przemocy w rodzinie;
 2. Inicjowanie edukacji przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy poprzez zapraszanie na szkolenia i spotkania informacyjne;
- 4. *Promowanie efektywnych sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie oraz sposobów radzenia sobie z agresją i złością***

Zadania:

1. Prowadzenie zajęć edukacyjno – wychowawczych w szkołach, wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promując zachowania bez agresji
- Udzielanie wstępnej pomocy w punkcie konsultacyjnym ds. rozwiązywania problemów

VI. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE CISNA

Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Cisna została określona na podstawie informacji uzyskanych z danych statystycznych ze sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Cisna.

Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2012 - 2015

Liczba Niebieskich Kart przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego	ROK			
	2012	2013	2014	2015
	3	2	2	1

Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej.

Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej	ROK			
	2012	2013	2014	2015
	6	8	5	1
w tym:				
kobiety, mężczyźni	3	2	2	1
dzieci	-----	-----	-----	-----

VII. ADRESACI PROGRAMU

Program przeznaczony jest dla mieszkańców gminy Cisna, a w szczególności:

- a) rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy;
- b) rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy;
- c) świadków przemocy;
- d) osób stosujących przemoc;
- e) sprawców przemocy;
- f) przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą.

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cisnej;
2. Urząd Gminy Cisna;

3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Cisnej;
4. Gminne Centrum;
5. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesku;
6. Sąd Rejonowy w Lesku;
7. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Lesku;
8. Komenda Policji;
9. Zakład Opieki Zdrowotnej;
10. Zespoły Szkół – szkoły podstawowe i gimnazja oraz szkoły ponadgimnazjalne;
11. Parafie;
12. Organizacje pozarządowe.

IX. OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU

Zakładamy, iż realizacja Programu w latach 2016-2020 przyczyni się do:

1. pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej;
2. zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie;
3. udzielania profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
4. ochrony ofiar przemocy poprzez wsparcie prawne i psychologiczne;
5. usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą;
6. systematycznej edukacji środowiska lokalnego na temat przemocy w rodzinie poprzez rozpowszechnianie ulotek, plakatów, broszury, a także zamieszczanie informacji na stronie internetowej Gminy Cisna;
7. zwiększenia zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy;
8. zbudowania systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą;
9. spadku liczby przypadków przemocy w rodzinie;
10. zwiększenia poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy.

X. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Program będzie realizowany na terenie gminy Cisna w latach 2016 - 2020. Wdrażanie rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji będą wprowadzane w formie ciągłej.

XI. MONITOROWANIE

Realizacja programu będzie systematycznie monitorowana, monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań, rozwijanie programu w przyszłości. Monitorowanie odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

XII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zakłada się, że niniejszy program będzie finansowany w różnych formach, z wykorzystaniem wielu źródeł finansowania, dlatego zakres realizacji działań programowych w poszczególnych latach uzależnia się od wielkości środków finansowych Gminy Cisna. Do głównych źródeł finansowania zalicza się:

1. Budżet Gminy Cisna w ramach środków za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych;
2. Środki własne jednostek (w zakresie zadań statutowych i ustawowych);
3. Dotacje oraz środki pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł.

XIII. ZAKOŃCZENIE

Trudno jest jednoznacznie sprawdzić, jak często i kto jest ofiarą przemocy. Ofiary nie chcą rozmawiać na ten temat. Często problem zostaje w czterech ścianach w „zaczysku ogniska domowego”, które staje się piekłem.

Od początku istnienia świata ludzie radzą sobie z bólem i zagrożeniami w różny sposób. Jedni przez atakowanie, inni przez działania mające na celu oddalenie się od źródła zagrożenia. Niestety, gdy oprawcą jest ukochana osoba, nie reagujemy w sposób naturalny.

Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka, powodować cierpienia. Niestety przemoc w rodzinie występuje od zawsze i nigdy całkowicie nie zniknie. Nie oznacza to jednak, że nie należy podejmować działań mających na celu zmniejszenie skali tego zjawiska. Wręcz przeciwnie. Trzeba każdego dnia podejmować wysiłek ukierunkowany na zapobieganie temu zjawisku i udzielać wsparcia tym, którym nie udało się tych przykrych doświadczeń uniknąć.

Opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Cisna pozwoli na dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów. Jego celem jest pobudzenie do aktywności instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju społecznego Gminy Cisna. Osiągnięcie zawartych w Programie celów umożliwi dobra współpraca jednostek i podmiotów działających na rzecz osób i rodzin.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Cisna

Miroslaw Nadolny